

PRACE NAUKOWE

Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu

RESEARCH PAPERS

of Wrocław University of Economics

Nr 329

Rachunkowość na rzecz zrównoważonego rozwoju Gospodarka – etyka – środowisko

Redaktorzy naukowci
Danuta Dziawgo, Grażyna Borys

Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu
Wrocław 2014

Redaktor Wydawnictwa: Dorota Pitulec
Redaktor techniczny: Barbara Łopusiewicz
Korektor: Barbara Cibis
Łamanie: Małgorzata Czupryńska
Projekt okładki: Beata Dębska

Publikacja jest dostępna w Internecie na stronach:
www.ibuk.pl, www.ebscohost.com,
w Dolnośląskiej Bibliotece Cyfrowej www.dbc.wroc.pl,
The Central and Eastern European Online Library www.ceeol.com,
a także w adnotowanej bibliografii zagadnień ekonomicznych BazEkon
http://kangur.uek.krakow.pl/bazy_ae/bazekon/nowy/index.php

Informacje o naborze artykułów i zasadach recenzowania znajdują się
na stronie internetowej Wydawnictwa
www.wydawnictwo.ue.wroc.pl

Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie
wymaga pisemnej zgody Wydawcy

© Copyright by Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu
Wrocław 2014

ISSN 1899-3192
ISBN 978-83-7695-448-6

Wersja pierwotna: publikacja drukowana

Druk: Drukarnia TOTEM

Spis treści

Wstęp	9
Joanna Antczak: Informacje o środowisku w systemie rachunkowości	11
Anna Balicka: Sprawozdawczość środowiskowa w branży motoryzacyjnej..	19
Aleksandra Banaszekiewicz, Ewa Makowska: Koncepcja społecznej odpowiedzialności biznesu w procesie zarządzania wartością firmy	28
Melania Bąk: Odpowiedzialność społeczna jako determinanta tworzenia zasobów niematerialnych przedsiębiorstwa	36
Ewa Chojnacka: Raportowanie danych w obszarach środowiskowym i społecznym w publicznych spółkach sektora energetycznego.....	45
Ewa Chojnacka: Sprawozdanie z działalności jako dokument służący raportowaniu danych ESG	54
Anna Doś, Joanna Błach: Rola przedsiębiorstwa w makrosystemie społeczeństwo – gospodarka – środowisko w świetle analizy raportów rocznych na przykładzie wybranych spółek sektora paliwowego.....	62
Justyna Dyduch: Analiza kosztów transakcyjnych instrumentów ochrony środowiska w wybranym przedsiębiorstwie.....	73
Renata Dyląg, Ewelina Puchalska: Wytyczne GRI w praktyce raportowania społecznego w Polsce	82
Paweł Dziekański: Koncepcja wskaźnika syntetycznego dla oceny sytuacji finansowej powiatów	98
Tomasz Gabrusewicz: Zdolność systemu rachunkowości w zakresie zaspokojenia potrzeb informacyjnych w realizacji koncepcji zrównoważonego rozwoju	109
Beata Gostomczyk: Ewidencja kosztów ekologicznych w układzie rodzajowym i funkcjonalnym.....	118
Piotr Gut: Solidarna odpowiedzialność za zobowiązania podatkowe w podatku VAT w warunkach polskich na tle rozwiązań europejskich.....	127
Ewa Hellich: Etyczny wymiar rachunkowości.....	136
Aldona Kamela-Sowińska: Finansyzacja gospodarki wyzwaniem dla rachunkowości	145
Elżbieta Klamut: Koszty ochrony środowiska a gospodarstwa rolne	152
Joanna Kogut: Etyka w rachunkowości a jakość sprawozdań finansowych ..	161
Tomasz Kondraszuk: Cel i zadania rachunkowości rolniczej w procesie zrównoważonego rozwoju gospodarstw wiejskich	172
Robert Kowalak: Kluczowe mierniki dokonań w zakładach gospodarowania odpadami.....	180

Joanna Krasodomska: Rachunkowość społeczna – perspektywa światowa i krajowa	191
Karolina Kwiecińska: Relacje inwestorskie i raportowanie kapitału intelektualnego.....	198
Magdalena Ligus: Zrównoważony rozwój systemu elektroenergetycznego Polski – analiza opłacalności i możliwości rozwoju energetyki odnawialnej	206
Adam Lulek: Znaczenie informacji środowiskowych pochodzących ze sprawozdawczości spółek paliwowych dla inwestorów giełdowych.....	215
Marta Mazurowska: Rachunkowość na rzecz zrównoważonego rozwoju	225
Anna Nowak: Problemy pomiaru społecznej odpowiedzialności biznesu	232
Edward Nowak: Zakres ujawnień informacji w sprawozdaniu z działalności	241
Ewa Spigarska: Różnorodność metod ustalania opłaty za odpady i zasad segregacji odpadów na przykładzie miast wojewódzkich jako jeden z problemów systemu gospodarowania odpadami	250
Arleta Szadziewska: Prezentowanie informacji na temat społecznej odpowiedzialności w sprawozdawczości zewnętrznej przedsiębiorstw.....	261
Elżbieta Izabela Szczepankiewicz: Zintegrowane sprawozdanie przedsiębiorstwa jako narzędzie komunikacji z interesariuszami	271
Piotr Szczypa: Współczesne wyzwania rachunkowości przedsiębiorstw w gospodarce zrównoważonego rozwoju.....	282
Aldona Uziębło: Stosunek do standardów etycznych w biznesie w opiniach pracowników księgowości trójmiejskich przedsiębiorstw	291
Anna Wildowicz-Giegiel: Wyzwania przed sprawozdawczością finansową związane z raportowaniem o kapitale intelektualnym i społecznej odpowiedzialności	300
Jolanta Wiśniewska: Etyka w rachunkowości jako niezbędny element zrównoważonego rozwoju przedsiębiorstwa i bezpieczeństwa obrotu gospodarczego.....	308
Aleksander Zawadzki: Standardy sprawozdawczości w zakresie środków unijnych w polskich spółkach notowanych na NewConnect	317
Joanna Zuchewicz: Sprawozdawczość jednostki społecznie odpowiedzialnej za swoje dokonania.....	326
Beata Zyznarska-Dworczak: Znaczenie zarządczej rachunkowości odpowiedzialności społecznej w przedsiębiorstwie	334

Summaries

Joanna Antczak: Information on environment in the accounting system.....	18
Anna Balicka: Environmental reporting in the automotive industry	27
Aleksandra Banaszekiewicz, Ewa Makowska: Concept of corporate social responsibility in the process of value based management	35

Melania Bąk: CSR as the determinant for creating non-material resources of an enterprise.....	44
Ewa Chojnacka: Reporting environment and social data in public companies in energy sector	53
Ewa Chojnacka: Report of the management board on operations as a document used to report ESG data	61
Anna Doś, Joanna Błach: The role of enterprise in macrosystem society – economy – environment in the light of the annual reports content analysis case study of selected Polish companies	72
Justyna Dyduch: Analysis of transaction costs of environmental protection instruments in a selected firm	81
Renata Dylağ, Ewelina Puchalska: GRI guidelines in the practice of social reporting in Poland	97
Paweł Dziekański: Concept of synthetic indicator for the assessment of financial situation of poviats	108
Tomasz Gabrusewicz: The ability of the accounting system to satisfy information needs in the concept of sustainable development.....	117
Beata Gostomczyk: Environmental costs register by their type and functionality	126
Piotr Gut: Joint and several responsibility for VAT liabilities in Poland in comparison with European solutions to that extent.....	135
Ewa Hellich: Ethical dimension of accounting.....	144
Aldona Kamela-Sowińska: Financilisation of economy as challenge for accounting	151
Elżbieta Klamut: Costs of environment protection vs. farms.....	160
Joanna Kogut: Accounting ethics vs. financial reporting quality	171
Tomasz Kondraszuk: Tasks and objectives of accounting in the process of agricultural sustainable development of rural households	179
Robert Kowalak: Key performance indicators for the waste disposal plants.	190
Joanna Krasodomska: Social accounting – the international and national perspective	197
Karolina Kwiecińska: Investor relations and intellectual capital reporting ...	205
Magdalena Ligus: Sustainable development of Polish power system – the analysis of effectiveness and the possibility of development of renewable energy sector.....	214
Adam Lulek: Significance of environmental information coming from reporting of fuel corporations for stock exchange investors.....	224
Marta Mazurowska: Accounting for sustainable development	231
Anna Nowak: Issues of measurement of corporate social responsibility	240
Edward Nowak: Scope of disclosing information in annual activity reports..	249
Ewa Spigarska: The diversity of methods for establishing fees for wastes and waste segregation rules on the example of voivodeship cities as one of the waste management problems.....	260

Arleta Szadziewska: Presenting social responsibility information in corporate external reports	270
Elżbieta Izabela Szczepankiewicz: Integrated report on socially responsible companies as a tool of communication with users.....	281
Piotr Szczypa: Modern challenges in the accounting of companies in sustainable development economy	290
Aldona Uziębło: An attitude to ethical standards in business in the opinions of employees of accounting department of tricity enterprises.....	299
Anna Wildowicz-Giegiel: Challenges of financial reporting associated with reporting the intellectual capital and the social responsibility of enterprise.....	307
Jolanta Wiśniewska: Ethics in accounting as an essential element of sustainable development of the enterprise and security of business transactions .	316
Aleksander Zawadzki: Standards of EU funds reporting in Polish companies listed on the NewConnect market.....	325
Joanna Zuchewicz: CSR in reporting entity's performance	333
Beata Zyznarska-Dworczak: The essence of managerial social responsibility accounting.....	341

Ewa Chojnacka

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

RAPORTOWANIE DANYCH W OBSZARACH ŚRODOWISKOWYM I SPOŁECZNYM W PUBLICZNYCH SPÓLKACH SEKTORA ENERGETYCZNEGO*

Streszczenie: Zgodnie z obowiązującymi regulacjami dane z obszarów środowiskowego i społecznego mogą być zawarte w sprawozdaniu z działalności. Przeprowadzona analiza i ocena zawartości tego sprawozdania w wybranych spółkach sektora energetycznego potwierdziła zróżnicowany poziom raportowania tych danych. Część spółek zawarła w sprawozdaniu odrębny punkt dotyczący CSR, jednak nie zawsze prezentowane działania są powiązane ze strategią firmy, a także nie wszystkie spółki informują o istnieniu dodatkowych raportów z zakresu społecznej odpowiedzialności. Ponadto format zapisu niektórych sprawozdań nie pozwala na korzystanie z narzędzi wyszukiwania, co ze względu na różnorodny układ sprawozdania ogranicza jego użyteczność jako źródła informacji pozafinansowych.

Słowa kluczowe: sprawozdanie z działalności, CSR, ESG, sektor energetyczny.

DOI: 10.15611/pn.2014.329.05

1. Wstęp

Według Stowarzyszenia Licencjonowanych Certyfikowanych Księgowych (ang. ACCA) ok. 67% inwestorów, podejmując decyzje, bierze pod uwagę dane pozafinansowe [*Analiza ESG... 2013*, s. 50]. W obliczu rosnącego zainteresowania takimi danymi, a także w konsekwencji rozwoju koncepcji społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR – *corporate social responsibility*) coraz większego znaczenia nabiera m.in. raportowanie informacji w obszarach środowiskowym, społecznym i ładu korporacyjnego (ESG, E – *environment*, S – *social*, G – *governance*). Raportowanie danych ESG jest trendem globalnym, docierającym obecnie do polskich przedsiębiorstw. Zwiększając transparentność firm na rynku, ułatwia ich wycenę, a także determinuje decyzje inwestorów, co w konsekwencji może mieć również wpływ na koszt pozyskanego kapitału zewnętrznego.

* Publikacja finansowana z grantu WNEiZ UMK nr 1471-E.

Zgodnie z obowiązującymi regulacjami informacje z obszarów ESG mogą być zawarte w sprawozdaniu z działalności. Celem artykułu jest analiza i ocena zawartości sprawozdania z działalności wybranych spółek notowanych na Giełdzie Papierów Wartościowych jako źródła informacji o danych pozafinansowych z obszarów ESG. W szczególności uwagę skoncentrowano na danych z obszarów środowiskowego oraz społecznego. Jak pokazują bowiem wyniki badań prowadzonych na spółkach giełdowych, są to obszary o niskim poziomie raportowania¹. Według raportu za 2012 r. spółki najlepiej raportują dane dotyczące ładu korporacyjnego. Natomiast 711 na 865 przebadanych spółek nie przedstawiło danych w obszarze środowiskowym lub miały one bardzo znikomy zakres, 793 nie przedstawiło danych w obszarze społecznym lub miały one bardzo znikomy zakres, jedynie 2 spółki osiągnęły najwyższą ocenę w tych obszarach, oznaczającą, iż posiadają politykę, program i system zarządzania [*Analiza ESG... 2013*, s. 10-12].

2. Metodyka badań i przebieg procesu badawczego

W artykule zastosowano metodę analizy sprawozdań z działalności oraz metodę porównań. Wykorzystano opublikowane przez wybrane spółki publiczne z sektora energetycznego skonsolidowane lub jednostkowe (jeżeli dany podmiot nie sporządza sprawozdania skonsolidowanego) sprawozdania z działalności za 2012 rok². Wybór spółek z sektora energetycznego jest uzasadniony tym, iż jest on zaliczany do sektorów o najwyższym poziomie ryzyka związanego z ESG. Właśnie w odniesieniu do tego sektora inwestorzy, szczególnie inwestorzy instytucjonalni na rynkach rozwiniętych, biorą pod uwagę informacje o czynnikach ESG jako dodatkowych danych determinujących ryzyko inwestycji. Chodzi między innymi o spełnianie obowiązujących norm środowiskowych [*Analiza ESG... 2013*, s. 72].

Analizie podlegały wybrane cechy techniczne oraz treść (zawartość) sprawozdania z działalności. Jeżeli sprawozdanie zawierało załącznik – on również podlegał analizie i ocenie. We wstępnej ocenie zwrócono uwagę na stopień „przyjazności” dokumentu dla potencjalnych odbiorców zainteresowanych sytuacją w spółce. W analizie brano pod uwagę, czy sprawozdanie stanowi osobny plik do pobrania, czy występuje interaktywny spis treści oraz czy w dokumencie jest możliwość skorzystania z narzędzi wyszukiwania. Oceniając sprawozdania szczegółowo, sprawdzano zamknięty zestaw informacji dotyczący środowiska naturalnego oraz pracowników

¹ Jedyne badanie w Polsce, obejmujące swym zasięgiem wszystkie spółki notowane na głównym parkiecie Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie oraz na rynku NewConnect przeprowadza Stowarzyszenie Emitentów Giełdowych Crido Business Consulting oraz firma analityczna GES. Jednakże raport z badań nie prezentuje indywidualnych ocen spółek. Por. [*Analiza ESG... 2013*].

² W niniejszym artykule, ze względu na jego ograniczoną objętość, skoncentrowano się na analizie sprawozdań publikowanych przez wybrane spółki. Natomiast warto odnotować, iż istnieje bogata literatura przedmiotu z zakresu sprawozdawczości i analizy finansowej, odnosząca się do poruszanego zagadnienia. Por. np.: [Siewierska, Kołosowski 2010; Micherda 2012; Gabrusewicz 2014].

jako elementu obszaru społecznego. Zestaw informacji został wybrany na podstawie projektu Krajowego Standardu Rachunkowości „Sprawozdanie z działalności”³, który zawiera przykładowe informacje z poszczególnych sfer zrównoważonego rozwoju: ekonomicznej, środowiskowej i społecznej.

Analizie i porównaniu poddano siedem następujących spółek sektora energetycznego⁴: Elektrociepłownia Będzin SA, Enea SA, Energa SA, Zespół Elektrociepłowni Wrocławskich Kogeneracja SA, PGE Polska Grupa Energetyczna SA, Tauron Polska Energia SA oraz Zespół Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin SA.

3. Ocena sprawozdania z działalności wybranych spółek publicznych z sektora energetycznego w obszarach środowiskowym oraz społecznym

Już wstępna analiza i ocena zawartości sprawozdania zarządu z działalności wybranych spółek pozwala wnioskować, że poziom jego opracowania w poszczególnych podmiotach może znacznie się różnić. Jest to z jednej strony konsekwencja braku wzorcowego układu sprawozdania, ogólnych wytycznych odnośnie do przedstawianej treści, a także jego opisowego charakteru. Badane sprawozdania obejmowały od 31 do 186 stron, co wynika m.in. z wielkości spółki czy grupy kapitałowej. Dodatkowo, ze względu na brak wzoru układu sprawozdania z działalności, dokonano przeglądu, w jakich częściach sprawozdania znajdowały się informacje z obszarów środowiskowego i społecznego. Wyniki prezentuje tab. 1.

Budowanie relacji z otoczeniem poprzez odpowiedni poziom komunikacji obejmuje również określony wzorzec techniczny publikowanych sprawozdań. Niestety wśród ocenianych sprawozdań znalazły się dokumenty, w których nie można było skorzystać z opcji „znajdź”, co znacznie utrudnia korzystanie ze sprawozdania. Wydaje się, że obecnie standardem powinna być możliwość korzystania z interaktywnego spisu treści oraz narzędzi wyszukiwania.

Jeżeli chodzi o sam układ sprawozdania, to w ocenianych sprawozdaniach nie występował powtarzalny układ informacji. Jedynie można zauważyć, iż w czterech spółkach informacje dotyczące zatrudnienia pojawiały się w początkowej części dokumentu zawierającej opis spółki, natomiast dane środowiskowe występowały w ostatniej części sprawozdania, zatytułowanej „Dodatkowe informacje”, „Pozostałe informacje” czy też „Pozostałe istotne informacje i zdarzenia”.

³ Pełna nazwa dokumentu brzmi: Krajowy Standard Rachunkowości nr 8 „Sprawozdanie z działalności” Projekt, jednak numer został pominięty w artykule, ponieważ w dniu 21 stycznia 2014 r. został uchwalony Krajowy Standard Rachunkowości nr 8 „Działalność deweloperska”.

⁴ Pominięte zostały spółki zagraniczne oraz spółki Ideon SA i Polish Energy Partners SA – ze względu na nie w pełni porównywalne obszary podstawowej działalności, zwłaszcza w kontekście oceny środowiskowej.

Tabela 1. Wstępna ocena sprawozdań z działalności wybranych spółek publicznych z sektora energetycznego

Spółka	Liczba stron	Części sprawozdania zawierające elementy ESG	Dodatkowe informacje
1	2	3	4
Elektrociepłownia Będzin SA	22 i 9 stron załącznika	II Podstawowe informacje o spółce 4. Zasoby niematerialne XXVI Dodatkowe informacje 1. Ochrona środowiska 2. Działania na rzecz otoczenia Spółki, sponsoring, darowizny 4. Audyty w zakresie systemu zarządzania jakością	Sprawozdanie stanowi element jednego dokumentu – Raportu Roczного. Brak możliwości zastosowania narzędzi wyszukiwania.
Enea SA	146 i 40 stron załącznika	2. Organizacja Grupy Kapitałowej ENEA 2.2. Charakterystyka polityki w zakresie kierunków rozwoju Grupy Kapitałowej 3. Opis działalności Grupy Kapitałowej ENEA 3.2.1. Wytwarzanie konwencjonalne 3.2.2. Odnawialne źródła energii 3.3.7. Zaopatrzenie w węgiel 3.6.2. Limity uprawnień do emisji dwutlenku węgla i ich ceny rynkowe 3.6.4. Strategia rozwoju Grupy Kapitałowej 8. Pozostałe informacje 8.3. Zagadnienia dotyczące środowiska naturalnego 8.4. Informacja o zatrudnieniu	Sprawozdanie stanowi osobny plik. Możliwość zastosowania narzędzi wyszukiwania
Energa SA	85	40. Struktura zatrudnienia 42.5. Projekt „System Zarządzania Środowiskowego i Mechanizmy Zrównoważonego Rozwoju”	Sprawozdanie stanowi element jednego pliku – skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Brak możliwości zastosowania narzędzi wyszukiwania
Kogeneracja SA	76	I Charakterystyka Grupy I.4. Zasoby ludzkie III Inwestycje i rozwój w Grupie III. 4. Charakterystyka wewnętrznych i zewnętrznych czynników istotnych dla rozwoju Grupy III. 5. Zrównoważony Rozwój i odpowiedzialność społeczna III. 6. Ochrona środowiska	Sprawozdanie stanowi osobny plik. Możliwość zastosowania narzędzi wyszukiwania. Występuje interaktywny spis treści
PGE SA	183	2.1.4. Krajowy Plan Rozdziału Uprawnień Emisyjnych na lata 2008-2012 („KPRU II”) 8. Zaangażowanie 8.1. Fundacja PGE „Energia z Serca”	Sprawozdanie stanowi osobny plik. Możliwość zastosowania narzędzi wyszukiwania.

1	2	3	4
		8.2. PGE a środowisko pracy 8.2.3. Bezpieczeństwo i higiena pracy 8.2.4. Rozwój kadr 8.3. PGE a środowisko naturalne 8.3.1. Energetyka konwencjonalna 8.5. PGE a edukacja 8.7. PGE a wspieranie pozostałych celów społecznych	Występuje interaktywny spis treści
Tauron Polska Energia SA	113	2. Działalność Grupy Kapitałowej Tauron 2.6. Informacja dotycząca zatrudnienia 6. Pozostałe istotne informacje i zdarzenia 6.3. Zagadnienia dotyczące środowiska naturalnego 6.4. Polityka w zakresie społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR)	Sprawozdanie stanowi element jednego pliku – Skonsolidowanego Raportu Rocznego. Możliwość zastosowania narzędzi wyszukiwania
ZEPAK SA	70	2.3. Charakterystyka podstawowych produktów, towarów i usług oraz podstawowych rynków zbytu i źródeł zaopatrzenia 3.6. Zatrudnienie 10. Pozostałe informacje 10.3. Zagadnienia dotyczące środowiska naturalnego	Sprawozdanie stanowi osobny plik. Możliwość zastosowania narzędzi wyszukiwania. Występuje interaktywny spis treści

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania z działalności badanych spółek publicznych.

Oceniając szczegółowo sprawozdania, przeanalizowano, w jakim stopniu zawarty został określony zestaw informacji dotyczących środowiska naturalnego oraz pracowników (jako części obszaru społecznego). Wyniki analizy zawiera tab. 2. Należy podkreślić, że ani obowiązujące prawo, ani istniejące regulacje o charakterze dobrych praktyk nie wyliczają dokładnego zakresu analizowanych obszarów.

We wszystkich z przeanalizowanych sprawozdań pojawiła się informacja o wielkości zatrudnienia, natomiast jedynie cztery spółki uszczegółowiły informację, wskazując strukturę zatrudnienia chociaż według jednego z wymienionych kryteriów. W zakresie informacji dotyczących pracowników tylko jedna spółka wskazała na badanie satysfakcji pracowników. W sprawozdaniach dwu spółek: Tauron Polska Energia SA oraz Energa SA nie znaleziono żadnej z szukanych informacji w zakresie ochrony środowiska. Najwięcej – siedem z dziewięciu ocenianych informacji pojawiło się w sprawozdaniu spółki PGE SA.

Dodatkowo wypunktowano najważniejsze informacje dotyczące obszarów społecznego i środowiskowego, które pojawiły się w ocenianych sprawozdaniach. Zestawienie to zawiera tab. 3.

Sześć spółek odniosło się w swoich raportach do problematyki CSR (stosując przy tym różne nazwy, takie jak: „Działania na rzecz otoczenia”, „Informacje o podejmowanych inicjatywach”, „Zrównoważony rozwój”). Jedynie trzy spółki zaprezen-

Tabela 2. Analiza występowania wybranych informacji dotyczących pracowników oraz środowiska naturalnego w sprawozdaniach z działalności wybranych spółek publicznych sektora energetycznego

Spółki sektora energetycznego	Pracownicy – obszar społeczny					Środowisko naturalne			
	Przeciętne zatrudnienie	Struktura zatrudnienia wg wieku, płci, stanowisk, wykształcenia	Szkolenia pracowników	Wypadki w pracy /BHP	Badanie satysfakcji pracowników	Wielkość emisji szkodliwych substancji	Wielkość zużycia określonych zasobów	Posiadane certyfikaty	Gospodarka odpadami produkcyjnymi
Elektrociepłownia Będzin SA	✓	✓						✓	✓
Enea SA	✓		✓		✓	✓	✓		✓
Energa SA	✓	✓							
Kogeneracja SA	✓	✓	✓	✓		✓		✓	
PGE SA	✓	✓	✓	✓		✓		✓	✓
Tauron Polska Energia SA	✓								
ZEPAK SA	✓						✓		

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania z działalności badanych spółek publicznych.

Tabela 3. Dodatkowe informacje z zakresu obszarów społecznego i środowiskowego w sprawozdaniach z działalności wybranych spółek publicznych sektora energetycznego

Spółka	Informacje z zakresu społecznego i środowiskowego
1	2
Elektrociepłownia Będzin SA	Wskazane działania na rzecz otoczenia, sponsoring z instytucjami kultury, darowizny
Enea SA	Wskazana „Strategia Korporacyjna Grupy Kapitałowej ENEA na lata 2010-2015 z perspektywą do 2020 r.”, która zawiera cel budowy firmy odpowiedzialnej społecznie obejmujący: 1. Zapewnienie zrównoważonego zarządzania kapitałem ludzkim. 2. Zapewnienie dialogu z interesariuszami, w tym ze społeczności lokalną i uwzględnianie jej głosu w działalności biznesowej. 3. Promowanie rozwiązań i zachowań prośrodowiskowych. Dodatkowy „Raport na temat działalności ENEA SA w zakresie społecznej odpowiedzialności biznesu” jako załącznik skonsolidowanego sprawozdania zarządu (20 stron). Wskazanie, że w raporcie są stosowane zasady i standardy GRI. Prezentacja podejmowanych inicjatyw
Energa SA	Informacja o publikacji pierwszego Raportu Odpowiedzialnego Biznesu za 2011 r., w którym wykorzystano zasady raportowania GRI

1	2
Kogeneracja SA	Wskazana zaktualizowana w 2012 r. „Strategia KOGENERACJI SA do 2016 roku”, dotycząca m.in.: poprawy efektywności wytwarzania i ograniczania negatywnego wpływu na środowisko oraz rozwijania kompetencji pracowników przy uwzględnieniu aspektów społecznych. Prezentacja podejmowanych inicjatyw
PGE SA	Wskazanie na fakt, że PGE SA od 2008 r. uczestniczy w Inicjatywie Sekretarza Generalnego ONZ Global Compact. Prezentacja podejmowanych inicjatyw w sporcie, kulturze i inicjatywach społecznych. Brak informacji o Raporcie Środowiskowym
Tauron Polska Energia SA	Wskazana Strategia zrównoważonego rozwoju Grupy TAURON na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2020. Przyjęcie wskaźników GRI jako podstawy oceny podejmowanych działań. Wskazanie, że spółka jest sygnatariuszem deklaracji z 17.06.09, zawierającej zasady zrównoważonego rozwoju w branży energetycznej w Polsce. Prezentacja podejmowanych inicjatyw. Brak informacji o raporcie CSR
ZEPAK SA	Brak dodatkowych informacji

Źródło: opracowanie własne na podstawie sprawozdania z działalności badanych spółek publicznych.

towały podejmowane działania w kontekście przyjętej strategii spółki. Również trzy spółki zadeklarowały wykorzystanie wskaźników GRI (Global Reporting Initiative) do oceny podejmowanych działań. Jedna spółka dołączyła jako załącznik do sprawozdania dodatkowy raport w zakresie społecznej odpowiedzialności biznesu, jedna wskazała na raport odpowiedzialnego biznesu jako źródło dodatkowych informacji, natomiast dwie spółki w sprawozdaniu z działalności nie podały informacji o stworzeniu dodatkowych raportów (pomimo ich dostępności na stronie internetowej).

4. Wnioski

Występujący na rozwiniętych rynkach trend funkcjonowania przedsiębiorstw zgodnie z koncepcją społecznej odpowiedzialności biznesu oraz raportowania czynników ESG jest coraz bardziej widoczny w sprawozdawczości polskich spółek publicznych. Wyniki badań obcych, dotyczących ogółu spółek publicznych notowanych na GPW, wskazują, że o ile dane dotyczące ładu korporacyjnego raportowane są na dobrym poziomie, o tyle dane z obszarów środowiskowego i społecznego tylko na poziomie niskim. Uzyskane wyniki są związane z istniejącymi uregulowaniami prawnymi, które szczegółowo wskazują na obowiązkowe informacje odnośnie do ładu korporacyjnego, które mają być zawarte w sprawozdaniu z działalności. Chodzi tu m.in. o Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów

wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim.

Przeprowadzona analiza i ocena sprawozdań z działalności wybranych spółek publicznych potwierdziła różny poziom raportowania w zakresie środowiskowym i społecznym. Do analizy wybrano spółki z tego samego sektora, a więc różnice były niezależne od specyfiki prowadzonej działalności. Biorąc również pod uwagę projektowany KSR „Sprawozdanie z działalności”, a także w obliczu konieczności dostosowania ustawy o rachunkowości do nowej Dyrektywy 2013/34/UE, warto rozważyć – przynajmniej w określonym zakresie – zestandaryzowany układ sprawozdania z działalności oraz obowiązkowy zakres informacji dotyczący obszarów środowiskowego oraz społecznego (w tym spraw pracowniczych). Zwiększy to przejrzystość sprawozdania i jego znaczenie jako źródła danych pozafinansowych. Różny poziom raportowania danych ESG wskazuje na potrzebę stworzenia dobrych wzorów i praktyk w raportowaniu.

Spółki, dbając o odpowiedni poziom komunikacji z potencjalnymi interesariuszami, powinny też zwracać uwagę na zachowanie odpowiedniego wzorca technicznego publikowanych dokumentów.

Literatura

- Analiza ESG spółek w Polsce. Transparentność w obszarze ESG jako element przewagi konkurencyjnej spółki giełdowej*, red. R. Sroka, Stowarzyszenie Emitentów Giełdowych, Warszawa 2013, <http://seg.org.pl/pl/publikacja-transparentnosc-w-obszarze-esg-jako-element-przewagi-konkurencyjnej-spolki-gieldowej>.
- Gabrusewicz W., *Analiza finansowa przedsiębiorstwa. Teoria i zastosowanie*, PWE, Warszawa 2014.
- Micherda B., *Kierunki ewolucji sprawozdawczości i rewizji finansowej*, Difin, Warszawa 2012.
- Projekt Krajowego Standardu Rachunkowości nr 8 „Sprawozdanie z działalności”, http://www.mf.gov.pl/documents/764034/4193305/20130522_Projekt+KSR8_Sprawozdanie+z+dzia%C5%82alnosci+do+dyskusji.pdf.
- Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 r. w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego państwem członkowskim, DzU nr 33, poz. 259. z późn. zm.
- Siewierska J., Kołosowski M., *Sprawozdanie finansowe według MSSF/MSR i ustawy o rachunkowości: wycena, prezentacja, ujawnianie*, ODDK, Gdańsk 2010.
- Skonsolidowane Sprawozdanie Finansowe za 2012 rok wraz z opinią i sprawozdaniem Zarządu z działalności, <http://www.ir.energa.pl/pl/ir/serwis-relacji-inwestorskich/Raporty-gieldowe/Raporty-okresowe/Roczne>.
- Skonsolidowany raport roczny Grupy Kapitałowej TAURON Polska Energia S.A. za 2012 rok, http://www.tauron-pe.pl/tauron/relacje-inwestorskie/raporty-okresowe/Documents/Tauron_Skonsolidowany_raport_roczny_2012.pdf.
- Sprawozdanie Zarządu Elektrociepłowni „Będzin” S.A. z działalności Spółki w 2012 roku, http://www.ecbedzin.pl/var/documents/1000/1001_pl.pdf.
- Sprawozdanie Zarządu z działalności GK ENEA w 2012 r., http://www.ir.enea.pl/pl/raporty_gieldowe/raporty_okresowe/skonsolidowany_raport_roczny_grupy_kapitalowej_enea_za_2012_r/.

Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Kogeneracja S.A. 2012, <http://www.kogeneracja.com.pl/index.php/kogeneracja/Relacje-inwestorskie/Raporty-gieldowe/Raporty-finansowe/2012-Raport-Roczny>.

Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej PGE Polska Grupa Energetyczna S.A. 2012, http://www.gkpge.pl/media/pdf/SZ_GKPGE_2012.pdf.

Zespół Elektrowni Pątnów-Adamów-Konin S.A. Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej w 2012 roku, <http://ri.zepak.com.pl/pl/raporty/raporty-okresowe/429-skonsolidowany-raport-roczny-grupy-kapitalowej-ze-pak-za-2012-rok.html>.

REPORTING ENVIRONMENT AND SOCIAL DATA IN PUBLIC COMPANIES IN ENERGY SECTOR

Summary: According to law regulations environment and social data can be presented in the Report of the Management Board on operations. The analysis of this report in chosen Polish public companies in energy sector confirms that the reporting level of given issues is different among companies. Some companies prepared the separate part concerning social responsibility but presented activities were not always connected with a company's strategy given companies did not inform about additional CSR reports. Moreover technical elements of the reports make it impossible to use the search tools. Due to the varied report structure it limits the utility of this reports as the source of nonfinancial information.

Keywords: Report of the management board on operations, CSR, ESG, energy sector.